Smyril kann liggja lamin nær sum helst

–Skal Smyril sigla í vetur við ongum stabilisatorum, verður helst talan um rættiliga skerdan flutning, sigur Reidar Nónfjall

SUÐUROYARSIGLINGIN
Áki Bertholdsen

Tað var ímeðan Smyril var í dokk í vár, at tey varnaðust, at stabilisatorskipanin ikki virkaði sum hon átti og at tað verður neyðugt at umvæla hana.

Mett varð tá, at tað tók einar tríggjar mánaðir at fáa eykalutirnir, sum skuldi brúkast. Avtalað varð tí við klassan, at Smyril skuldi sigla til í september ella oktober, og so skuldi hann í dokk í fýra til seks vikur at fáa brekið umvælt.

Men síðani er komið fram, at av tí at Smyril er so gamal, eru ongir eykalutir á goymslu og tískil mugu teir gerast serskilt til Smyril.

Av tí sama er leveringstíðin ikki tríggjar manaðir men 34 vikur, ella átta mánaðir.

Strandferðslan sigur, at ganga stabilisatorarnir heilt fyri, fer tað at fáa avleiðingarnar fyri flutningin ímillum Havnina og Suðuroynna, tí so fer Smyril at rulla nógv verri.

–Vit kunnu ikki annað enn at taka avgerðina hjá Landsstýrinum til eftirtektar og so at vóna tað besta, sigur stjórin á Strandferðsluni, Reidar Nónfjal

Eitt er, at umstøðurnar hjá ferðafólki fara at versna nógv. Men eitt annað er, at tað fer at skerja møguleikarnar munandi at flyta tungan flutning ímillum Havnina og Suðuroynna.

– Smyril hevur fyrr siglt við ongum stabilisatorum. Tað gjørdi hann, tá ið hann kom, tí tá hevði hann ongar stabilisatorar.

Men tann tungi flutningurin nú á døgum er ein heilt annar við stórum treylarum og lastum og tað eru óráð at fara undir slíkum flutning á vetrardegi við ongum stabilisatorum.

Vandi fyri skerjingum

Stjórin sigur, at skal Smyril sigla í vetur við ongum stabilisatorum, verður tískil helst talan um rættiliga skerdan flutning, tí tað verða nógvar avlýsingar og tungur farmur verður bara sigldur í góðum veðri. Tað verður skiparin, sum einsamallur fer at gera av, nær tað ber til at taka treylarar og annan tungan flutning við.

– Vit hava hildið, at frægasta loysnin fyri suðuroyingar var at leggja Smyril í vetur og at leiga eitt hóskandi skip at loysa hann av.

Hann sigur, at tilmælið hjá Strandferðsluni var tí, at Smyril verður lagdur í september, oktober og liggur til brekið er umvælt næsta vár, í februar, ella mars. Samtundis verður mælt til, at eitt hóskandi avloysaraskip verður leigað til suðuroyarsiglingina hesa tíðina, so at full trygd fæst fyri, at flutningurin til og úr Suðuroy eisini í vetur verður á minst sama støði, sum hann er á nú.

Men nú politiski myndugleikin er komin til ta niðurstøðu, at tað verður ov dýrt at leiga avloysaraskip alla hesa tíðina, verður Strandferðslan noydd at klára seg sum frægast við Smyrli.

Verri møguleikar

Viðmerkjast kann eisini, at skipsmeklarar, sum leita eftir avloysaraskipi fyri Strandferðsluna, meta, at møguleikarnir at finna hóskandi avloysaraskip, versna munandi tá ið talan er um eitt so stutt leigumál sum fýra til seks vikur.

Sostatt er í øllum førum vandi fyri fyri, at tað verður Dúgvan, ella okkurt annað minni skip enn Smyril, sum kemur at avloysa á suðuroyarleiðini tær fýra til seks vikurnar, tað tekur at umvæla stabilisatorararnar.

Men sum tað sæst á hinari greinini í her á síðuni, tekur Landsstýrið ikki undir við tilmælinum frá Strandferðsluni og Landsstýrismanninum í vinnumálum um at leiga skip í vetur.

Suðuroyarsiglingin hongur aftur nú í einum klønum tráði

Strandferðslan fær onga eykajáttan, so at hon kann leiga skip fyri Smyril, sum hevur brek á stabilisatorunum

SUÐUROYARSIGLINGIN
Áki Bertholdsen

Stabilisatorarnir á Smyrli kunnu fara nær sum helst. Men Landsstýrið vil ikki lata Strandferðsluni eykajáttan, so at hon fær tryggjað suðuroyingum álítandi flutning í vetur

Nú er ivasamt, hvussu tað verður við siglingini ímillum Havnina og Suðuroynna í vetur.

Undir øllum umstøðum er tað greitt, at stórur vandi er fyri, at suðuroyarsiglingin aftur fer at verða nógv skerd, tá ið veturin kemur og veðrið fer at versna.

Orsøkin er, at Smyril hevur eitt brek á stabilisatorskipanini og ætlanin var at umvæla hana í vetur.

Men tað er alt, sum bendir á, at tað fer ikki at bera til at gera hesar umvælingarnar fyrrenn einaferð í vár, helst síðst í februar, soleiðis sum støðan er nú.

Fyri at Suðuroyarsiglingin kundi verða álítandi og í heilt tryggari legu í vetur, mælti Strandferðslan tí til at Smyril rætt og slætt veðrur lagdur í vetur og at eitt hóskandi skip verður leigað at røkja siglingina, til brekið er umvælt.

Strandferðslan søkti tí um eykajáttan til endamálið.

Landsstýrismaðurin í vinnumálum tók undir við Strandferðsluni og legði málið fyri landsstýrið, har hann mælti til at lata Strandferðsluni eykajáttanina.

Fær onga eykajáttan

Men hesum tekur Landsstýrið ikki undir við.

Landsstýrið viðgjørdi umsóknina á fundi týsdagin, men niðurstøðan var, at Strandferðsluni ikki fær hesa eykajáttanina, sigur Bjarni Djurholm, landsstýrismaður.

Talan var um eina eykajáttan í ár upp á 10 milliónir í ár og næsta ár upp á nakað tað sama.

Men tá hevur Strandferðslan bundið um heilan fingur og bidið um eykajáttan til ta ringast hugsandi støðuna so helst hevði talan verið um eina minni eykajáttan næsta ár, sigur Bjarni Djurholm.

Sostatt skal talið takast við størsta fyrivarni, tí eydnast tað at fáa eykalutirnar fyrr enn ætlað og verður tað biligari at leiga skip, verður eisini brúk fyri samsvarandi minni upphædd.

Men niðurstøðan hjá Landsstýrinum er, at Smyril skal sigla, til hann fer í dokk, um tað so ikki verður, fyrrenn í februar, ella mars mánað næsta ár. Somuleiðis skal játtanin takast við á fíggjarlógini fyri 2003 til at umvæla stabilisatorarnir á Smyrli fyri og til at leiga avloysaraskip fýri tað tíðina, hann verður í dokk.

Tríggjar møguleikar

Sum er, virka stabilasotararnir, men teir virka ikki væl og teir kunnu ganga heilt fyri nær tað skal vera. Strandferðslan hevur boðað landsstýrinum frá, at hon hevur tríggjar møguleikar.

Ein møguleiki er at lata Smyril sigla og vóna tað besta í vetur, tvs, at stabilisatorarnir halda. Halda teir ikki, ber til at sigla við ongum stabilisatorum. Men alt eftir, hvussu veðrið verður, fer tað at føra skerjingar við sær fyri tann tunga flutningin og fer at gera umstøðurnar hjá ferðafólki munandi verri. Fáa vit ein ringan vetur, og stabilisatorarnir fara, verða møguleikarnir fyri tungum flutningi munandi skerdir, tí tað fer bara at bera til at føra tungan flutning í góðum veðri. Skal Smyril sigla, verður tað sostatt stór óvissa um álitið í ferðasambandinum og um, hvussu reglulig siglingin við tungum flutningi verður.

Ein annar møguleiki er at lata Dúgvuna røkja suðuroyarsiglingina.

Og ein triði møguleiki er at lata Strandferðsluni eina eykajáttan, so at Smyril kann verða lagdur, hetta fer at tryggja suðuroyingum regluliga sigling í vetur.

Og á fundinum týsdagin gjørdi Landsstýrið sostatt av at vísa til tann fyrsta møguleikan, sum er, at Smyril skal sigla í vetur og so at vóna tað besta.

Taka til eftirtektar

Reidar Nónfjall, stjóri á Strandferðsluni, sigur, at hann kann ikki annað enn at taka avgerðina hjá Landsstýrinum til eftirtektar.

–Vit hava boðað frá, at skal Smyril sigla, verður vandi fyri avlýsingum og skerdum flutningi, tí stabilisatorarnir kunnu fara hvørja løtu, tað skal vera.

– Fara stabilisatorarnir, mugu vit bara klára okkum sum frægast við ognum.

– Tað, einasta, vit kunnu gera, er at fáa stabilisatorarnir umvældar sum skjótast, men fyribils sær tað ikki út til, at tað verður fyrrenn í februar mánað.

Hann vísir tó á, at kannað verður eftir, um tað ikki ber til at fáa eykalutirnar fyrr, men enn hava útlitini fyri tí ikki verið stór.

– Orsøkin til at vit vildu sleppa at leiga eitt skip í allan vetur, var fyri at tryggja suðuroyingum eitt álítandi samband í vetur, men vit fáa ikki gjørt meiri enn at taka avgerðina hjá Landsstýrinum til eftirtektar, sigur stjórin á Strandferðsluni.

Bryggjukanturin skal ikki longur vera eitt »grátt« øki

Nýggj skipan fyri landing og móttøku av ráfiski skal nú gerast, soleiðis at bert løggildar landingarmiðstøðir kunnu landa og taka ímóti feskum fiski frá fiskiførum.
- Av 16 umsóknum verða ikki allar gingnar á møti. Tað merkir, at landing ikki kann fara fram á hesum plássum, sigur matvørudeildin hjá Heilsufrøðiligu Starvsstovuni

FISKIVINNA
Vilmund Jacobsen

Landingarmiðstøðirnar kring landið hava søkt um løggilding, men nakrar umsóknir verða ikki gingnar á møti, sigur matvørudeildin hjá Heilsufrøðiligu Starvsstovuni

Mynd: Vilmund Jacobsen

Í mong ár hevur bryggjukanturin verið eitt "grátt" øki, sum bert leysliga hevur verið fyrisitin eftir matvørulógini.

- Møguleikarnir hjá okkum at gera krøv galdandi í sambandi við landing og móttøku av ráfiski hava verið rættiliga avmarkaðir. Hetta hevur havt við sær, at persónar og fyritøkur - uttan góðkenning og uttan neyðug móttøkuhøli - frítt hava kunnað landað og tikið ímóti ráfiski frá skipum og bátum.

Hetta sigur matvørudeildin hjá Heilsufrøðiligu Starvsstovuni í tíðindaskrivi.

- Men soleiðis verður tað ikki leingi aftrat, leggur starvsstovan aftrat.

Boðað verður frá, at sambært kunngerð nr. 122 frá 2001 verður nú bert loyvt løggildaðum landingarmiðstøðum at landa og taka ímóti feskum fiski frá fiskiførum. Loyvd verður tó ein skiftistíð fram til 1. september 2002 at seta hølini ístand. Er neyðugt við útbygging og/ella umbygging, kann skiftistíðin hálast út til, 31. desember 2002.

Góð undirtøka

- Løggilding av landingarmiðstøðum er eitt nýtt øki hjá okkum at fyrisita. Tí stinga seg upp rættiliga nógvir spurningar, sum støða skal takast til.

Starvsstovan fegnast tó um, at stovnurin hevur gott samskifti við nógvar partar í vinnuni, eitt nú Ráfiskakeyparafelagið og Ráfiskaseljarafelagið. Hetta kemur væl við, nú røðast skal við vinnuna um, hvussu farast kann fram fyri at náa endamálinum.

- Nýggju reglurnar hava sum heild fingið sera góða undirtøku frá vinnuni og samrøðurnar um, hvussu reglurnar skulu fyrisitast, hvørjar fyriskipanir skulu gerast viðvíkjandi kanning av ráfiskinum á landingarmiðstøðunum, hvussu ráfiskurin skal merkjast umborð, og hvussu henda merking kann varðveitast á landi, hava verið sera konstruktivar, sigur Heilsufrøðiliga Starvsstovan.

Víst verður á, at samrøðurnar við vinnuna um hesi viðurskifti fara at halda fram, samstundis sum arbeitt verður við at hava eina ráðstevnu í oktober, har spurningar um landingarmiðstøðir og góðskuna á fiski v.m. verða umrøddir.

16 umsóknir um løggilding

- Vit hava nú viðgjørt tær 16 umsóknirnar um løggilding frá landingarmiðstøðum sum landa og móttaka feskan fisk, og í hesum sambandi hava vit verið á eftirlitsvitjan hjá øllum umsøkjarunum.

Heilsufrøðiliga Starvsstovan sigur, at allir umsøkjararnir móttaka í hesum døgum eitt bræv frá stovninum við krøvum um ábøtur á hølisviðurskiftini og um aðrar fyriskipaðar treytir í sambandi við teirra arbeiði.

- Nakrar umsóknir verða ikki gingnar á møti, og tað merkir, sigur Heilsufrøðiliga Starvsstovan, at landing ikki kann fara fram á hesum plássum.

Starvsstovan heldur, at landingarmiðstøðirnar eru í eini lyklastøðu, og at teirra arbeiði - áðrenn langt er umliðið - kann betra munandi um góðskuna av okkara fiskavørum.

- Tær ráfiskakanningar, vit síðan ársbyrjan hava gjørt, vísa týðiliga, at ábøtur krevjast, bæði á sjógvi og á landi.

Matvørudeildin hjá Heilsufrøðiligu Starvsstovuni ásannar, at ein orsøk til misjøvnu støðuna er, at almenna íkastið at skipa viðurskiftini betur hevur verið rættiliga avmarkað.

- Men nú er so ein bati í eygsjón á hesum øki, sigur stovnurin í tíðindaskrivinum.

Nøkur virkir standa royndina, onnur dumpa

Heilsufrøðiliga Starvsstovan hevur tikið fiskavirkir til prótvøkuroynd í innaneftirliti

FISKIVINNA
Vilmund Jacobsen

Praktiska arbeiði hjá Heilsufrøðiligu Starvsstovuni at góðkenna innaneftirlitsskipanir hjá fiskavirkjum er rættiliga komið í gongd í ár.

Stovnurin hevur vitjað á tilsamans 8 virkjum. Av hesum hava nøkur staðið royndina, meðan onnur eru dumpað við fyrstu roynd.

- Tey, ið eru dumpað, eru tó so frægt fyri, at tey sleppa uppaftur til nýggja roynd. Fáa tey viðurskiftini í rættlag, sum ikki eru í lagi í dag, verður løggildingin ikki tikin aftur, sigur Heilsufrøðiliga Starvsstovan.

Innaneftirlit

Men hvat er so innaneftirlit fyri nakað?

- Jú, innaneftirlit merkir, at virkini sjálvi ábyrgdast fyri at tryggja, at matvørurnar eru tryggar at eta, og at tær eru framleiddar í samsvar við galdandi reglur.

Heilsufrøðiliga Starvsstovan vísir á, at virkini skulu eisini hava hóskandi skipanir og nøktandi skjalprógv fyri, at skipanirnar virka, soleiðis sum tær skulu.

Møguliga kemur einki alifóður úr Noregi eftir 1. august

- Eingin marknaðareftirlitsstøð til fóður er góðkend í Føroyum enn; tí vita vit ikki, hvat hendir eftir 1. august, sigur Heilsufrøðiliga Starvsstovan

FISKIVINNA
Vilmund Jacobsen

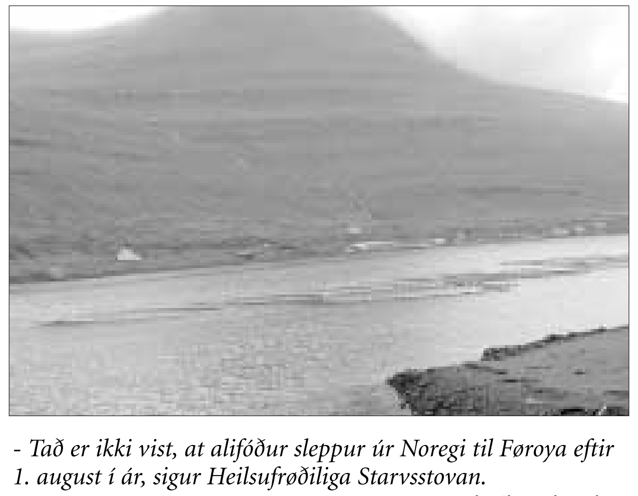

- Tað er ikki víst, at alifóður sleppur úr Noregi til Føroya eftir 1. august í ár, sigur Heilsufrøðiliga Starvsstovan.

Mynd: Vilmund Jacobsen

Tá ið veterinera avtalan við ES varð gjørd, varð markið hjá ES fyri veterinerum eftirliti í veruleikanum flutt. Føroyar komu við avtaluni at liggja innanfyri ES-markið.

- Hetta merkti, at Heilsufrøðiliga Starvsstovan yvirtók ábyrgdina av at fremja eitt heilsufrøðiligt og veterinert eftirlit við triðjalands animalskum matvørum og dýrafóðuri, sigur stovnurin í tíðindaskrivi.

Víst verður á, at fyribils eru tvær marknað-eftirlitsstøðir skrásettar, báðar til frystan fisk: Hesar eru Kloosterboer í Kollafirði og virkið hjá Føroya Fiskavirking í Tórshavn (til teirra egna fisk at virka í Føroyum).

ES-fólk higar

- Vit rokna ikki við, at tað gongur meira enn eitt ár, til ES-eftirlitsfólk koma hendanvegin at kanna, um okkara marknaðeftirlit lýkur ES-krøvini. Hetta kann gerast ein sera stór avbjóðing, um vit samanbera við tað, vit hava frætt úr øðrum londum, ið hava havt slíkar vitjanir, sigur Heilsufrøðiliga Starvsstovan.

Sagt verður, at ávísir trupulleikar í viðurskiftunum við Noreg og Ísland kunnu merkja, at alifóður ikki sleppur úr Noregi til Føroya eftir 1. august í ár.

- Eingin marknað-eftirlitsstøð til fóður er góðkend, og Noreg er at rokna sum triðja land eftir galdandi reglum. Vit vita soleiðis ikki, hvat hendir 1. august 2002, sigur stovnurin.

Góðkenning og fyriskiping

Heilsufrøðiliga Starvsstovan vísir á, at ein onnur avbjóðing hjá stovninum, er eftirlitið við teimum matvørum, sum koma úr ES-samhandilslondunum.

- Hetta er millum annað tær matvørur, vit øll keypa í handlunum. Her kemur uppgávan at fevna um at góðkenna og fyriskipa eitt innaneftirlit hjá teimum góðkendu innflytarunum, sigur stovnurin í tíðindaskrivinum.